

REPUBLIKA SLOVENIJA
 MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
 SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
 MINISTRICA

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
 MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE

Prešernova cesta 25, 1000 Ljubljana

Prejeto:	13 -11- 2014	sig. znak:	0314
Vredn.:	Bumer	Priloge:	-
Številka zadeve: 0010-73/2014-2			

T: 01 369 77 04

F: 01 369 78 29

E: gp.mzz@gov.si

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	17 -11- 2014
Šifra:	010-07/14-610/3
Povezava:	70-01/14-3
EPA: 478 2000	EU:
F: 01 478 2340, 01 478 2341	
Sign. zn.: gp.mzz@gov.si	
Kratice: www.mzz.gov.si	

Nojca Faganel

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
 PREDSEDNIK
 Šubičeva ulica 4
 1000 LJUBLJANA
gp@dz-rs.si

Številka: 0010-73/2014/2
 Datum: 10. 11. 2014

Zadeva: Skupni odgovor Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstva za zunanje zadeve na poslansko vprašanje Mirjam Bon Klanjšček v zvezi s sklenitvijo socialnega in pokojninskega sporazuma med Republiko Slovenijo in Združenimi državami Amerike

Spoštovani,

Združene države Amerike ostajajo zadnja država, v kateri živi večja slovenska izseljenska skupnost, s katero do sedaj Republika Slovenija še ni sklenila bilateralnega sporazuma o socialni varnosti. To vprašanje je toliko bolj izpostavljeno, saj poleg že dolgo obstoječe slovenske izseljenske skupnosti v ZDA še posebno v zadnjih letih beležimo povečano izseljevanje v Združene države Amerike, od katerih pa se številni državljani po nekaj letih dela ali šolanja v ZDA želijo vrniti v Slovenijo. To je za Slovenijo še toliko bolj pomembno, saj je med temi delavci visok odstotek visoko usposobljenih strokovnjakov in raziskovalcev, ki so za Republiko Slovenijo z vidika njenega gospodarskega razvoja izjemnega pomena in za katere je čim bolj neovirana prehodnost zelo pomembna.

Pobud za sklenitev sporazuma o socialni varnosti z ZDA je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v preteklih letih prejelo že več, tako od gospodarskih družb, ki delujejo v obeh državah, od slovenskih raziskovalcev in študentov, ki delajo ali so delali v ZDA, od izseljenskih organizacij Slovencev v ZDA, kakor tudi od ministrstva za

zunanje zadeve, ministrstva za obrambo, ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, ter od Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je zato pristojnemu organu Združenih držav Amerike v preteklih letih dejansko tudi že večkrat predlagalo sklenitev sporazuma o socialni varnosti, vendar je ameriška stran vsakič sporočila, da trenutno ne morejo pristopiti k pogajanjem zaradi zasedenosti ekspertov. Dne 7.8.2012 pa smo od ameriške strani prejeli dopis, v katerem so sporočili, da se strinjajo da se pričnejo pogajanja o sklenitvi Sporazuma. Dopisu so tudi priložili vzorec Sporazuma ("model agreement"), za katerega so predlagali da bi bil podlaga za pogajanja o sklenitvi Sporazuma. Po preučitvi ameriškega predloga je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ugotovilo, da je ameriški predlog ustrezna podlaga za pričetek pogajanj, saj zadovoljivo rešuje vprašanje seštevanja pokojninskih dob ter izvzem iz obveznosti dvojnega plačevanja prispevkov za napotene delavce, kar je po naši oceni prioriteto vprašanje, ki ga je potrebno urediti v sporazumu. Dogovorjeno je bilo, da bo ameriška delegacija obiskala Ljubljano v oktobru 2012, vendar pa je bil obisk (zaradi ameriških notranjih razlogov - nesprejetje proračuna in posledično zmanjšanje sredstev za potovanja državnih delegacij v tujino) z ameriške strani žal odpovedan. Kasneje smo se dogovorili za nov termin in tako je v Ljubljani od 19. do 23. maja 2014 potekal prvi krog pogajanj delegacij Republike Slovenije in Združenih držav Amerike za sklenitev sporazuma o socialni varnosti. Na pogajanjih, ki jih je na slovenski strani vodil generalni direktor Peter Pogačar in so se jih na slovenski stranipoleg predstavnikov MDDSZ udeležili tudi predstavniki MZ, MZZ, ZPIZ, ZZS in Urada informacijske pooblaščenke, smo dosegli pomemben napredek in dosegli načelen dogovor glede večine najpomembnejših načel bodočega Sporazuma.

Drugi krog pogajanj za Sporazum o socialni varnosti med RS in ZDA je potekal od 20. do 24. oktobra na sedežu Uprave za socialno varnost ZDA v Baltimoreju v ZDA. Na pogajanjih je bil dosežen izjemen napredek in dosežen dogovor glede vseh preostalih odprtih vprašanj, ter parafiran Sporazum o socialni varnosti med obema državama. Poleg tega je bila izpogajana tudi vsebina Upravnega dogovora glede izvajanja Sporazuma o socialni varnosti med državama, ki ureja nekatere tehnične vidike izvajanja Sporazuma.

Kot je običajno pri mednarodnih pogodbah, bo v nadaljevanju vsaka od obeh pogodbenic v nadaljevanju najprej opravila notranjo strokovno pravno redakcijo besedila, v kateri se bo pregledala nomotehnična skladnost obeh besedil. Po uskladitvi teh besedil bo sledil podpis Sporazuma in Upravnega dogovora, temu pa bo sledil ponoven sestanek obeh strani, tokrat na izvajalski ravni, na katerem bodo dogovorjeni obrazci za izmenjavo podatkov med pristojnimi organi ter še nekatere druge tehnične podrobnosti, potrebne za delovanje Sporazuma. Temu bo sledila ratifikacija Sporazuma in Upravnega dogovora s strani obeh zakonodajalcev, na slovenski strani v Državnem zboru RS in na ameriški strani v Kongresu ZDA. Po opravljeni ratifikaciji v obeh državah bo sporazum pričel veljati prvi dan tretjega meseca po preteku meseca, ko je vsaka država pogodbenica od druge države pogodbenice prejela pisno obvestilo, da so izpolnjene vse zakonske in ustavne zahteve za začetek veljavnosti tega sporazuma.

Glede na informacije, ki nam jih je posredovala ameriška stran glede običajnega trajanja notranjepravnih postopkov na ameriški strani ocenjujemo, da bi, v kolikor se postopki na ameriški strani ne bodo bistveno zavlekli, Sporazum lahko pričel veljati v drugi polovici leta 2015.

Vsebinsko najpomembnejši del predlaganega Sporazuma je uvedba načela seštevanja zavarovalnih dob za izpolnjevanje pravice do pokojnine. Trenutna situacija (brez obstoja Sporazuma o socialnem zavarovanju) je taka, da za vsakega zavarovanca, ki je v času svoje aktivne dobe delal tako v Sloveniji kot v Združenih državah Amerike, velja le nacionalna zakonodaja. To pomeni, da je slovenski državljani, ki se zaposli v Združenih državah Amerike, dolžan od svoje bruto plače plačevati 4,2 % v t.i. Sklad zavarovanja za primer starosti, invalidnosti oz. za preživelega zakonca (OASDI - Old-Age, Survivors, and Disability Insurance). Nadaljnih 6,2 % od plače je za delavca dolžan plačevati njegov delodajalec, torej skupno 10,4 % od bruto plače. Na tej podlagi je zavarovanec ko dopolni 65 let (za rojene v letu 1960 ali kasneje pa 67 let) upravičen do pokojnine, a le če je prispevke vplačeval v sklad najmanj 10 let (lahko tudi več, odvisno kako se vrednotijo njegovi prispevki, vendar v nobenem primeru ne manj kot 10 let). V ti obdobji se slovenske dobe zavarovanja ne všttevajo. Prav tako se ameriška zavarovalna obdobja ne upoštevajo pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev do slovenske pokojnine. To pomeni, da mora slovenski državljani, ki se začasno zaposli v Združenih državah, v ta sklad vplačevati vsaj 10 let da pridobi pravico do samostojne pokojnine iz Združenih držav; v kolikor se vrne prej, pa slovenski delavci, ki so bili zaposleni v ZDA, niso upravičeni do pokojnine iz ameriškega državnega pokojninskega sklada. Podobno pa velja tudi za ameriškega državljan, ki bi želel nekaj let delati v Sloveniji: pravico do samostojne (delne) slovenske pokojnine pridobi šele po 15 letih zaposlitve v Sloveniji. V kolikor se v Združene države vrne prej, ni upravičen do pokojnine iz Slovenije, ne glede na to da je v času zaposlitve v Sloveniji plačeval prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

V Vladi RS se zavedamo, da neobstoj Sporazuma o socialni varnosti med državama predstavlja pomembno oviro slovenskim delavcem, ki so zaposleni v Združenih državah Amerike, in ki razmišljajo o vrnitvi v Slovenijo, da bi se v Slovenijo dejansko vrnili, na kar so nas ti delavci že večkrat opozorili. Poudariti je potrebno, da gre v veliki meri pri teh delavcih za visokokvalificirane delavce, ki so dobro ozaveščeni o svojih pravicah in ki se pogosto prav zaradi tega, ker jim zaradi vrnitve v Slovenijo propadejo pravice iz socialnega zavarovanja v ZDA, za to vrnitev ne odločijo. V tej skupini najdemo znanstvenike (profesorji, post-doktorski raziskovalci, zaposleni na ameriških inštitutih, NASA, itd.), umetnike, športnike, odvetnike, poslovneže in mnoge druge. Pridobljene pravice iz socialne varnosti ti delavci ohranijo le v primeru če ostanejo v Združenih državah najmanj 10 let ali več, kar pa je v praksi doba po kateri večina delavcev migrantov o vrnitvi ne razmišlja več. Poleg tega pa se jim tudi v primeru vrnitve v Slovenijo ameriška zavarovalna doba sedaj ne šteje v slovensko dobo, zaradi česar morda ne bodo izpolnili predpisanih pogojev za upokožitev niti v Republiki Sloveniji.

S sklenitvijo predlaganega Sporazuma se bo zahtevana minimalna zavarovalna doba za pridobitev samostojne (delne) pokojnine radikalno skrajšala in sicer na 18 mesecev. Poleg bosta oba nosilca pokojninskega zavarovanja pri presoji izpolnjevanja pogojev za upokožitev

(skupna pokojninska doba) upoštevala seštevek obeh zavarovalnih dob (načelo seštevanja obdobj) in ne le zavarovalne dobe, pridobljene v domačem sistemu.

Poleg seštevanja pokojninskih dob bo Sporazum omogočil tudi možnost izvzema iz obveznosti socialnega zavarovanja za delavce, napotene iz ene države v drugo državo, če obdobje napotitve ne presega 60 mesecev, s čemer bo za te delavce odpadla obveza dvojnega plačila prispevkov. To pomeni, da bo slovensko podjetje, ki napoti svojega delavca na delo v ZDA za manj kot pet let oproščeno obveznosti plačevanja prispevkov za socialno varnost v ZDA, in bo ta delavec še naprej ostal zavarovan le v slovenskem sistemu socialnega zavarovanja. Enako bo seveda omogočeno tudi za napotene delavce iz ZDA v Slovenijo, kar je še zlasti aktualno vprašanje ki zadeva npr. gostujoče profesorje in predavatelje na slovenskih univerzah in raziskovalnih institutih, ter različne strokovnjake in svetovalce v gospodarstvu. Po našem mnenju bo sklenitev Sporazuma o socialni varnosti med Republiko Slovenijo in Združenimi državami Amerike zato bistveno pripomogla k olajšanju pretočnosti delovne sile med obema državama, kar je med drugim tudi bistvenega pomena za razvoj delovnih mest z visoko dodano vrednostjo v Sloveniji.

S spoštovanjem,

